

МИНИСТАРСТВО ВЕРА

КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
ПРАВОСЛАВНО ОДЕЉЕЊЕ

ВБр. 13058.

12. новембра 1921. год.

Београд.

На основу члана 47. Правилника о српским православним богословијама у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, а у споразуму са Светим Архијерејским Синодом српске православне цркве — прописујем:

ПРАВИЛА

О ПОЛАГАЊУ СТРУЧНОГ БОГОСЛОВСКОГ ИСПИТА

I.

Опште одредбе.

Члан 1.

Ученици који сврше пети разред Богословије најмање с добрим успехом из свих предмета у годишњем резултату а добрим владањем, полажу стручни богословски испит. (Богословски испит зрелости).

Ученици који би из једног или два предмета имали у годишњем резултату слабу оцену, пустиће се на овај испит пошто претходно положе разредни испит из тих предмета са добрим успехом.

Члан 2.

Задатак је стручном богословском испиту да покаже, колико је целокупног успеха имала код приправника настава у Богословији и у колико су они

спремни за свештенички чин и за више духовно образовање у Факултету или Академији.

Члан 3.

а) Редовни богословски испит зрелости полаже се у првој половини месеца јуна. Ради спреме за овај испит, предавања у петом разреду престају 15. маја.

б) Накнадни и поновни испит зрелости држаће се у првој половини септембра.

в) Поновни испит накнадног испита зрелости држи се у почетку јануара.

г) Изван ових рокова испит се неће држати.

Члан 4.

Пријаве за испит подnose се Ректорату у року који он одреди.

Члан 5.

Испиту председава изасланик, кога поставља Министар Вера у споразуму с Архијерејским Синодом. У одсуству изасланика председаваће Ректор богословије.

Члан 6.

Чланова Испитног Одбора има онолико, колико има испитних предмета. Али ако би који од наставника имао да испитује више од једног испитног предмета, број чланова се за толико смањује. Све чланове испитног одбора и, за случај потребе, њихове заменике бира Професорско Веће у првом реду између професора, који су у вишим разредима предавали предмете, из којих се полаже испит зрелости.

Време које чланови испитног одбора проведу на вишем течајном испиту, сматра се као одржани хонорарни часови, рачунајући свако пола дана у 2 хонорарна часа.

За вођење записника Испитни Одбор бира једнога од својих чланова за пословођу.

Члан 7.

Богословски испит зрелости је писмен и усмен.

Писмени испит.

Члан 8.

Писмени испит полаже се из Светог Писма и Догматике или Моралног Богословља.

Члан 9.

Предметни наставник подноси Ректору више питања и с њим у очи испита бира пет, од којих испитни одбор, на дан испита, бира једно за израду. Теме се држе у тајности до самог испита. Свако прекорачење овога правила сматраће се и казнити као злоупотреба у дужности.

Члан 10.

Писмени испит траје највише 4 сата.

Члан 11.

а) Писмени испит полажу сви приправници заједно под непрекидним надзором дотичног наставника и још једног члана одбора. Поред њих и ректор, по могућности, води надзор над писменим испитом, а походи их и министарски изасланик.

б) Сваки је приправник дужан изградити свој задатак сам, без икакве туђе помоћи. За време рада забрањено је приправнику освртати се и узнемиравати друге око себе питањем, шапутањем, тражењем и споразумевањем. Који се приправник о ово правило огреши, удаљава се, после поновљене опомене, с испита и губи, по одлуци испитног одбора, право на полагање испита за ту годину.

Погрешке ове врсте заводе се у записник испита. О њима се одмах извештава Министар Вера преко

Архијерејског Синода. Ову тачку правила прочитаће приправницима председник испитног одбора пред сами почетак писменог испита.

Члан 12.

- а) Писмени испит ради се пре подне.
- б) Писмени састави по изради предају се надзорним наставницима.
- в) Састав се састоји из концепта и преписа или самога концепта. Стога и концепти треба да се пишу чисто и читко на половини превијена табака.

Члан 13.

О писменом испиту води се записник. У записник се бележи: кад је отпочет и кад је завршен испит; кад је који приправник са радом био готов; ко је дао концепт и препис, а ко само концепт; ко је дао концепт недовршен, а ко се огрешио о члан 11. ових правила.

Члан 14.

Писмене саставе прегледаће тачно и исправиће предметни наставник а затим ће их дати на преглед и још двојици чланова испитног одбора које испитни одбор одреди, и од којих је један наставник за српски језик и књижевност. Предметни наставник ставиће на крају писменог рада своју оцену рада, а она друга два члана одборска својим потписом утврдиће, да ли се с том оценом слажу или не, па у случају неслагања, предложиће своју оцену. Коначну оцену даје испитни одбор већином гласова.

Члан 15.

Оцене се бележе речима по овим ступњевима: слабо, добро, врло добро, одлично.

Члан 16.

На писменом испиту тражи се од приправника:
а) да из Светог Писма и Догматике или Моралног Богословља изради тачно и складно један подужи састав у прози. При изради овога писменог састава пазиће се на начин излагања мисли и познавање ствари, као и на правилност и чистоту језика, што ће бити од утицаја истовремено и за оцену из Српског језика и књижевности.

Усмени испит.

Члан 17.

Усмени испит полаже се из ових предмета:

- а) Из Светог Писма;
Догматичког Богословља са Полемичким;
Моралног Богословља (Православне Етике).
- б) Из Историје Хришћанске и Српске цркве;
Канонског Права;
- в) Из Омилитике;
Литургије, са црквеном археологијом;
Пастирског богословља.
- г) Из Српског и црквено-словенског језика с књижевношћу и из црквеног певања с Црквеним Правилима.
- д) Из класичких језика: грчког или латинског;
- ђ) Из живих језика: руског и још по избору: енглеског, француског или немачког језика.

Члан 18.

- а) Из Светог Писма тражи се: поуздано познавање основа науке о Св. Писму, историјског порекла и садржине каноничких књига оба завета.
- б) Из Догматичког Богословља са полемичким тражи се: поуздано познавање догмата, њихове историје и догматичких разлика код разних хришћанских вероисповеди.

в) Из Моралног Богословља тражи се: познавање начела општег и посебног хришћанског морала.

г) Из Историје Хришћанске и Српске Цркве тражи се: знање главних црквено-историјских догађаја и личности од најстаријих времена до данас.

д) Из Црквеног Права тражи се: знање црквеног права у свима његовим облицима и законских односа између цркве и државе.

ђ) Из Омилитике тражи се: теоријски и практички део (састављање и беседа).

е) Из Литургије тражи се: познавање главних облика богослужења и обреда; познавање богослужбених књига и њихових употреба, познавање храма и његових припадности и главних украса.

ж) Из Пастирског богословља тражи се: познавање особина личности свештено-служитеља и познавање службе свештено-служитеља.

з) Из Српскога и Црквено-Словенскога језика с књижевношћу тражи се: знање књижевних периода и њихова карактеристика са превођењем црквено-словенских текстова.

и) Из Црквеног Певања и Правила тражи се: знање осмогласника празничног певања: правило дневно, седмично и празнично. Пасхалија по типичу.

ј) Из Грчког или Латинског језика тражи се: Превођење и стварно и граматичко тумачење оних светских и богословских писаца, који су програмом одређени за најстарије разреде, изузимајући одељке који су у школи већ читани.

к) Из Руског језика као и Немачког, Француског и Енглеског језика тражи се: разумевање и лако превођење богословских или световних списа, које приправник није дотле имао у рукама.

Члан 19.

На усмени испит не пуштају се и одбијају се на годину дана они приправници који су на писменом испиту добили слабу оцену.

Члан 20.

а) Усмени се испит држи најдаље на 3 дана после писменог.

б) На усменом испиту морају бити сви чланови испитног одбора.

в) Усмени испит из сваког предмета за једног приправника траје 10 минута.

г) Председник може, кад је потреба, усмени испит скратити или продужити.

Члан 21.

О сваком усменом испиту мора се водити записник, у који ће се ставити имена приправника по реду испита, питања и време трајања испита.

Записник потписује министарски изасланик, и сви чланови Испитног Одбора.

Члан 22.

Кад се сви приправници из једног предмета испитају, приступа се другом.

Члан 23.

Сваки је предметни наставник дужан ставити и поднети Одбору питања за усмени испит. Ова питања Одбор прегледа и одобрава а предметни наставник распоређује на листиће. На сваком листићу има три питања изузимајући туђе језике, из којих се одређује по један одељак за превођење и тумачење.

Листића треба да буде колико је приправника и још пет више.

На испиту сваки приправник узима само по један листић.

Извучени листићи издвајају се и не износе више на испит.

Члан 24.

Из свих испитних предмета тражи се од приправника да покаже јасно познавање предмета, да јасно искаже мисли, и да по потреби ово оправда dobrим доказима.

Члан 25.

За неуљудност на усменом испиту приправник ће бити најпре озбиљно опоменут, а у поновљеном случају казниће се удаљењем са испита и губитком права на полагање испита за годину дана, о чему одлучује Испитни Одбор. Ако приправник и идуће године учини исту кривицу, удаљава се опет с испита и губи право полагања испита на свагда, о чему такође одлучује Испитни Одбор. У оба случаја Испитни Одбор о својој одлуци извештава Министра Вера преко Архијерејског Синода.

Одлука Испитног Одбора.

Члан 26.

Кад се заврши испитивање свих приправника, Испитни Одбор за сваког приправника појединце и за сваки предмет, одлучује о оценама успеха на усменом испиту, по ступњима поменутих у члану 15. ових правила и заводи их, исписујући их речима, у испитни протокол. Оцену за сваки предмет предлаже предметни наставник, а Одбор утврђује.

Из оцена усменог и писменог испита Светог Писма или Моралног богословља или Догматике изводи се општа оцена. Ову оцену утврђује Испитни Одбор на предлог предметног наставника.

Оцене се дају по већини гласова. Сваки члан Одбора има право на одвојено мишљење, које се заводи у записник.

Члан 27.

а) Који приправник на првом испиту зрелости добије општу оцену слаб из једног или из два предмета, може поновити испит из тих предмета (и писмени и усмени ако предмет има оба испита) у септембру исте године.

б) Који приправник добије више од две слабе опште оцене, одбија се на годину дана.

в) Ако приправник и на поновном испиту, у септембру добије ма и једну слабу оцену, или не дође на време да испит понови, одбија се на годину дана.

г) Приправник одбијен на годину дана поново полаже цео испит у месецу јуну нове школске године.

За приправника на другом редовном испиту који полаже после годину дана, вреде исте одредбе, које и за први испит.

Ако приправник и овај испит не положи, одбиће се као редован ученик од даљег полагања испита зрелости и може га полагати само као приватан ученик.

Испит зрелости може се приватно полагати колико се хоће пута.

За приватно полагање испита зрелости плаћа се сваки пут такса држави по закону о таксама и сваком члану Испитног Одбора дневница као и у средњим школама.

д) Приправнику, који је спречен болешћу и другим оправданим разлозима, изостао од редовног испита или одустао од започетог испита, може Испитни Одбор одобрити да цео испит редовно полаже или прекинути испит настави, у месецу септембру исте године.

Приправник који, полагајући испит зрелости о овом испитном року, добије две слабе оцене поновиће испит у јануару.

Члан 28.

Кад се утврде опште оцене свима приправницима из свих предмета онда се доноси одлука о способности приправника за свештенички чин и за више духовно образовање у Факултету и Академији.

а) сматраће се да је приправник положио испит ако је из свих предмета добио најмање добру општу оцену;

б) оцену из владања појединих приправника даје Професорско Веће по завршетку испита зрелости и ова се оцена ставља у њихова сведочанства (чл. 47. Правилника о српским православним богосл.);

Владање се бележи оценама: добро, врло добро и примерно;

в) Кад се ово оцењивање заврши, одлуке Одборске стављају се у записник по овоме обрасцу:

„Према добивеним оценама на стручном богословском испиту (богословском испиту зрелости) који су полагали приправници Н.Н. Н.Н. и т.д. испитни одбор признао им је спремност за свештеничку службу и више духовно образовање у факултету универзитета или академије.“ Или у противном случају: „није им (му) признао и т. д.“;

г) Одлуке о појединим приправницима бележе се скратко и у главном испитном протоколу у „Напомени.“

д) Резултат испита зрелости саопштава приправницима министарски изасланик.

Члан 29.

Ректор ће најдаље за четрнаест дана (14) по свршеном испиту зрелости доставити преко Архијерејског Синода Министру Вера извештај о току испита заједно

са овереним изводом испитнога протокола и овереним преписом задатака, који су приправницима на писменом испиту дати на израду.

У истом року и министарски изасланик поднеће преко Архијерејског Синода Министру Вера извештај о свом раду.

Члан 30.

Који се приправник не пријави у време за полагање испита, може се још само друге године у време редовног испита, пријавити, са уверењем о владању у тој години.

Ове одредбе важе и за оне, који су одбијени на годину дана.

Члан 31.

Сведочанство о стручном богословском испиту (богословском испиту зрелости) издаје се одмах по свршетку испитног рада на штампаним за то обрасцима које попуњава и Одбору предаје пословођа Одбора.

Члан 32.

Сведочанства, печатом утврђена, потписују министарски изасланик и сви чланови Одбора. Сведочанства предаје приправницима ректор.

Члан 33.

Образац сведочанства о стручном богословском испиту (богословском испиту зрелости) прописује Министар Вера.

У ово сведочанство уносе се и оцене из обавезних предмета у најстаријим разредима. При свођењу оцене важи оцена оне године у којој је предмет завршен.

Засада се прописује овако сведочанство:

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА БОГОСЛОВИЈА

У . . . . .

Лик
Светог Саве

СВЕДОЧАНСТВО О СТРУЧНОМ БОГОСЛОВСКОМ ИСПИТУ (Богословском Испиту Зрелости)

. . . . . син . . . . .
. . . . . рођен . . . . . 18 . . . . . године
вере источно-православне, свршио је школеке 192 . . . . .
године V разред Богословије у . . . . .
и полагао . . . . . пут.

СТРУЧНИ БОГОСЛОВСКИ ИСПИТ (Богословски Испит Зрелости)

Према успеху и добивеним оценама на овом испит
и годишњим оценама из најстаријих разреда. Испит
му Одбор издаје ово

СВЕДОЧАНСТВО

Свето писмо . . . . .
Догматичко Богословље са полемичким . . . . .
Морално Богословље (Православна Етика) . . . . .
Историја Хришћанске и Српске Цркве . . . . .
Канонско Право с познавањем основних државних
и црквених закона свију конфесија, који се тичу
цркве, свештенства и црквених закона . . . . .
Омилитика . . . . .
Литурђика са црквеном археологијом . . . . .
Пастирско Богословље . . . . .

Српски и црквено-словенски језик са историјом
српске књижевности . . . . .
Грчки језик . . . . .
Латински језик . . . . .
Руски језик . . . . .
Немачки језик . . . . .
Француски језик . . . . .
Енглески језик . . . . .
Апологетика . . . . .
Катихетика . . . . .
Историја филозофије . . . . .
Историја општа . . . . .
Педагогија и методика . . . . .
Црквено Правило с певањем . . . . .
Владао се . . . . .
Према горњем успеху приправника . . . . .
. . . . . Испитни му Одбор признаје спремност
за свештеничку службу и више духовно образовање
у факултету Универзитета или Академије.

Бр. . . . .
. . . . . 192 . . . . . год.
у . . . . . (М. П.)

Пошпредседник
Испитног Одбора,

Председник
Испитног Одбора,

Чланови Испитног Одбора:

Члан 34.

Ако се Сведочанство загуби приправник може добити препис на коме ће се при крају то и забележити.

Прелазно наређење.

Члан 35.

Садашњи ученици богословије Св. Саве који уче по течајевима полагаће стручни богословски испит:

- а) Писмени из Светог Писма;
- б) Усмени из Светог Писма, Догматике, Литурџике и Црквеног Певања с Правилном.

За ученике богословске-учитељске школе у Призрену у садањем II, III, IV разреду важе у погледу стручних и завршних испита досадањи прописи.

Члан 36.

Ова Правила вредеће за ученике свих богословија, који ступе у богословију 1920/21. школске године. За ученике, који су ступили у богословију пре овог времена вредеће досадања правила о завршавању школе.

Министар Вера,

Д-р Јовановић, с. р.

ШКОЛСКИ ЗАКОН

ЗА УЧЕНИКЕ СРПСКИХ ПРАВОСЛАВНИХ БОГОСЛОВИЈА

МИНИСТАРСТВО ВЕРА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
ПРАВОСЛАВНО ОДЕЉЕЊЕ

ВБр 13.059
12. новембра 1921. год.
Београд.

На основу чл. 31. Правилника о Српским Православним богословијама у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца а у споразуму са Светим Архијерејским Синодом Српске Православне Цркве — прописујем:

ШКОЛСКИ ЗАКОН
ЗА УЧЕНИКЕ СРПСКИХ ПРАВОСЛАВНИХ БОГОСЛОВИЈА

I. ВЛАДАЊЕ УЧЕНИКА

а) У школи.

Члан 1.

Ученици богословија дужни су владати се добро и у свему онако, како доликује кандидатима за свештенички чин, а по одредбама овог закона.

Члан 2.

Ученици морају тачно и уредно долазити на предавање. Сваки недолазак на предавање, без одобрења ректора или васпитача, строго ће се казнити. На знак првог звона за предавање, они се морају сви искупити у својим разредима и ту у тишини и у реду дочекати наставника, свакад на одређеном им месту. При уласку наставника, треба сви да устану и да мирно стоје, док